

Az Agrokor Csoport horvát nemzetgazdaságra gyakorolt helyzete a válságmenedzsmentből eredő jogi eljárások befejezése után

Az Agrokor Csoport válsága, illetve annak kezelése a modern Horvátország eddigi legnagyobb gazdaságpolitikai kihívását jelentette, tovább gyűrűző hatása még további indukciókat okoz majd. A legnagyobb horvátországi és régiós - utóbbi körben 50 ezer alkalmazottat jelentő - piacvezető konzern összevételei Horvátország 2017. évi GDP-jének 13,4%-át tették ki. A fizetésképtelenné vált csoport válságának kezelése külön, de jogi ellentmondásokkal teli jogszabály (ún. lex Agrokor) szerint zajlott le, amelynek eredményeként nagyobb huza-vona után sikerült megkötni a kiegyezési megállapodást a hitelezőkkel. Az eljárás során előhitelekből (roll-up) visszafizették az összadósság kisebb részét, míg a megmaradt adósságot az új cégcsoport tulajdonrészévé alakították át. A legnagyobb tulajdonosok az orosz Sberbank és a VTB bank lettek.

Az elmúlt csaknem kétéves időszakban a horvát gazdasági élet egyik legfontosabb témája az Agrokor Csoport válsága volt, amely kirobbanásakor kiszámíthatatlan következményeket vetített előre Horvátországra nézve. *Ehhez méretű vállalati válság csak az 1990-es évek végi banki konszolidációs időszak előtti pénzügyi csődhullám volt.* A Csoport, illetve annak tagvállalatai a legnagyobb munkaadó volt Horvátországban, továbbá régiós piacvezető cég volt a mezőgazdasági, élelmiszeripari és kiskereskedelmi ágazatban. Nem utolsósorban pedig az EU-tagság előtti időben a valójában soha nem létező horvát gazdasági szuverenitás és protekcionista törekvések szimbólumává lett. *A cégcsoport fontossága abból is látható, hogy a vállalat honlapján ismertetett legfrissebb adatok szerint a konszolidált bevétel 2017-ben 49 Mrd HRK-t (6,62 Mrd EUR) ért el, ami a 2017. évi horvát GDP 13,4 százaléká¹. Az idegenforgalom után (cca. 20%) a vállalatcsoport a horvát nemzetgazdaság jelentős részét állítja elő (összehasonlításképpen az INA 2017-ben 18,5 Mrd HRK bevételt valósított meg).*

A konszern tagvállalatai (összesen 78 cég) Horvátország mellett valamennyi volt jugoszláv tagköztársaságban működnek. A konszern szerkezetileg az alaptevékenységeket (core business) és kiegészítő tevékenységeket (non-core business) végző 4 üzletágra oszlik. Az alaptevékenységeket a Mezőgazdaság, Élelmiszer és Kereskedelem üzletágak fogják össze, míg az Agrokor portfólió holding keretein belül működnek a kiegészítő tevékenységet végző cégek. A Csoport legfontosabb tagvállalatai: Konzum, Tisak, Velpro Centar (Kereskedelem üzletág), Jamnica, Ledo, Zvijezda, Roto dinamic, PIK Vrbovec (Élelmiszer), Belje, PIK Vinkovci és Vupik (Mezőgazdaság üzletág). A horvátországi tagvállalatoknál dolgozók száma 40 ezer fő. A régióban működő vállalatok közül a cégcsoport, illetve egyes tagvállalatainak tulajdonában vannak a Sarajevski kiseljak (Bosznia-Hercegovina) ásványvíz és üdítő gyártó, a Frikom fagyasztott élelmiszergyártó, Idea kiskereskedelmi lánc és Dijamant olajgyár (mindhárom Szerbiából), valamint a szlovéniai Mercator kiskereskedelmi lánc. A régióban működő vállalatoknál dolgozók száma mintegy 10 ezer fő. *Az említett tagvállalatokon kívül az Agrokor működése közvetve érintette az üzleti partnereket és beszállítókat, ezért a válság kezdete további mintegy 150 ezer munkahelyet veszélyeztetett.*

A konszern 2004-ben megvásárolta a Fonyódi Ásványvízgyártót és a Baldauf és Társa fagyaltgyártót (a befektetés összértéke 20 M EUR volt), de a 2008. évi világválság következtében 2012-ben mindkét vállalatnál a gyártósorokat leszerelték, és csak kereskedelmi tevékenységet folytatnak.

Az Agrokor válságának kirobbanását a szlovén Mercator kiskereskedelmi lánc 550 M EUR-ért való 2014. évi megvásárlása indította el. Ezután vissza kellett volna fizetni a Mercator átvállalt adósságait, amelyhez hiányzott a forgótőke. A rákövetkező 2 év alatt az Agrokor részére lassan kimerültek a hitelkeretek, így 2017-ben a legnagyobb hitelező, az orosz állami tulajdonban lévő Sberbank,

¹ A rendkívüli cégvezetés már megkezdte a tagvállalatok működési átstrukturálását a működési költségek csökkentése érdekében. Ennek eredményeként az Élelmiszer ágazat valamennyi tagja folyamatosan, a Kereskedelmi ágazat legfontosabb vállalata (Konzum) pedig 2018 júniusa óta az üzleti tervet meghaladó minimális összegű nyereséggel működik.

megtagadta a további kölcsönök odaítélését. Ekkor kezdett fény derülni a cégcsoport valós pénzügyi helyzetére, amely a konszern csődjével fenyegetett, ez utóbbi pedig ismét válságba húzhatta az egész horvát nemzetgazdaságot.

A válságkezelés érdekében a parlament a kormány javaslatára elfogadta a „Horvát Köztársaság gazdasági rendszerére stratégiai fontosságú gazdasági társaságok rendkívüli cégvezetésének eljárásáról” szóló törvényt (a köznyelvben „lex Agrokor” néven használják), amelynek 2017. április 10-én lépett érvénybe. A jogszabály alkalmazásával ideiglenesen felfüggesztették a hiteladósságok visszafizetésének kötelezettségét, az ügyben eljáró Zágrábi Cégbíróság pedig kinevezett egy ideiglenes cégbiztost. Ante Ramljak feladata volt, hogy megállapítsa a cégcsoport adósságának valós összegét, azt cégbírósággal ismertesse el, továbbá, hogy megkösse a kiegyezési megállapodást a hitelezőkkel (*megjegyzés: Ante Ramljak biztost később Fabis Perusko váltotta, miután több összeférhetlenségi esetre derült fény*).

Az ideiglenes cégvezetés párhuzamosan dolgozott a valós helyzet feltárásán, a beszállítók felé fennálló adósság részének visszafizetésén, és a csoport további működésének zavartalan biztosításán. Ehhez biztosított 1,06 Mrd EUR összegű visszafizetési előnyben részesülő hitelt, amelyből kifizették a teljes adósságot a kisbeszállítóknak, illetve a közepes és nagybeszállítók felé fennálló adósság egy nagyobb részét. A hitelből, illetve a tagvállalatok működési bevételeiből végül is a könyvvizsgálattal megállapított 58 Mrd HRK (7,74 Mrd EUR) összegű adósságot 33,6 Mrd HRK-ra (4,51 Mrd EUR) sikerült csökkenteni.

A hitelezőkkel kiegyezési megállapodásra megkötésére került sor, amelyet végül 2018. július 4-én fogadott el a hitelezői közgyűlés. A Zágrábi Cégbíróság határozatban megállapította a kiegyezés elfogadását, majd a 2018 augusztusa folyamán benyújtott 91 fellebbezést a Legfelső Cégbíróság október 25-én elutasította. Ez utóbbival a kiegyezés jogerőssé vált. A kiegyezési megállapodás szerint azok a hitelezők, akiknek adósságát egyáltalán nem, vagy csak részben törlesztette az Agrokor, a cégcsoport új tulajdonosaivá váltak. A tulajdonosi struktúra a következő lett: Sberbank 39,2 százalék; Agrokor-kötvények tulajdonosai 24,9 százalék; horvátországi kereskedelmi bankok 15,3 százalék; VTB Bank 7,5 százalék; beszállítók 4,7 százalék; egyebek 8,4 százalék.

Az új Agrokor alapkezelő székhelye Hollandiába kerül, mert a tervezett kiegyezési modellhez a holland gyakorlat széleskörű jogi környezetet biztosíthat. A cégcsoport műveleti irányítását egy zágrábi székhelyű vállalat fogja végezni, amely operatív és tulajdonosi struktúrával rendelkezik az Agrokorhoz tartozó valamennyi cég felett. A létrehozandó tulajdonosi struktúra fogja kezelni a cégcsoport fennmaradó tartozásait. Az új operatív vállalatok korlátolt felelősségűek társaságokként fognak működni, és ún. tükörtársaságként átveszik a meglévő fizetésképtelen társaságok vagyontát anélkül, hogy egyidejűleg átvinnék a régi kötelezettségeket is. A kiegészítő tevékenységeket végző cégek eladásra kerülnek, amelyekre pedig nem lesz érdeklődő, azokat felszámolják. Ezzel a céges struktúrával az Agrokor elvesztette horvát nemzeti jellegét, a tulajdonrészek később könnyebben lesznek értékesíthetőek a nemzetközi tőkepiacon. A cégcsoport középtávon más nemzetközi élelmiszeripari multinacionális cégek tulajdonába kerülhet. A cégbírósági eljárások lezárulása után az első, már objektív körülmények közt mérhető üzleti év 2019 elejétől indulhat el.

Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Horvátország